

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1026.

CHICAGO, ILL., 12. MAJA, (MAY 12), 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Ekonomska konferenca v glavnem mestu Li-
ge narodov.
Reka Mississippi — v škodo ali v korist?
Eksplozija v Fairmontu, W. Virginija.
H. Judd, Ruth Snyder — zanimiv umor in
"zanimiva" obravnava.
Majski proglas soci. delavske internacionale.
Osemurnik za delavke v Illinoisu poražen.
Ljudstvo in davki—kdo jih plača?
Republikanska in demokratska stranka eno
in isto.
Prvomajske priredbe klubov J. S. Z.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Kritika proti oglasom v prvomajski šte-
v. Proletarca.
Dva shoda v Clevelandu.
O dramskih predstavah v Waukeganu in
drugem.
Poročilo o vzhodnoohijski konferenci J.S.Z.
Stavka premogarjev, delavsko časopisje in
drugo.

Predavanja v klubu št. 1 JSZ. v Chicagu.
Velik uspeh konference JSZ. v Sheboyganu.
Po prvomajski slavnosti klubov št. 27 in 49
v Clevelandu.
Poročilo o prvomajski slavnosti kluba JSZ.
v Virdnu.
Prihodnje zborovanje ohijske konference
JSZ. ter njeni shodi.
Prvomajska slavnost druš. SNPJ. v Kansasu.
Iz upravnštva.
Priredbe klubov JSZ.
Nekoliko zgodovine kluba JSZ. v Barbertonu.
Prispevki v podporo prvomajski številki
Proletarca.

RAZNO.

Divji plameni (Tone Seliškar).
Radovanje v peklju (Dorošević).
Vščipci.
Desetletnica Slovenskega doma v Girardu.
Naši odri:
"Begunka" v Waukeganu.
"Gypsy Rover" pride 5. junija v Waukegan.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Drušba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

VSEBINA PROLETARCA.

Gradivo, ki ga prinaša Proletarec, je najboljše izvorno gradivo, ki ga priobčuje kak ameriški jugoslovanski list. "Proletarec" ima izmed vseh jugoslovanskih ameriških listov najmanj izrezkov, največkrat NIČ.

Proletarec ima najinteligentnejše dopisnike, najboljše sotrudnike, in za svoj obseg najbolj izbrano gradivo.

Priobčuje sedaj najboljši slovenski roman, "DIVJI PLAMENI", ki izhaja samo v Proletarcu in še ni bil izdan v knjigi. Vsakdo, ki ga čita, in če ima le malo okusa za dobro literaturo, mora priznati: ROMAN DIVJI PLAMENI JE NEKAJ NAJLEPŠEGA, KAR SMO V POSLEDNJIH LETIH IMELI PRILIKO ČITATI.

Tone Seliškar je v tem romanu pomolil našemu ljudstvu pred oči zrcalo: Taka je družba, in taki ste vi. Čitajte npr. poglavja v tej in v naslednji ter v vseh drugih številkah. Guzej je dobil podkupnino in napaja. Pijane babnice hrepene po grehu. Razuzdani fantalini odpirajo krivce ter groze poštenemu rudarju razparati trebuh. Tam zadaj pa je zli duh, Podgana, in dobri duh, zdravnik Klinger, idealno dekle Pavla, dama Helena, idealist Milan, stari socialist Abram — kako lepo je pisatelj razvrstil tipe, kakor se srečavajo v resničnem življenju.

Če ne bi bilo v Proletarcu drugega kakor roman "Divji plamen", je dvakrat vreden te naročnine. A prinaša fine članke, kakršnih nimate v drugih listih. Po vsebini je najboljši jugoslovanski tednik, in najboljši jugoslovanski socialistični list.

Širite ga, kajti s tem pripomorete tudi drugim, da čitajo, kar čitate vi in vam ugaja.

PROLETAREC

Glasiło Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1026.

CHICAGO, ILL., 12. MAJA, (MAY 12), 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

EKONOMSKA KONFERENCA V GLAVNEM MESTU LIGE NARODOV.

Minilo je že več let, ko se je vršila prva ekonomska konferenca zastopnikov raznih držav, na kateri so bili podani nešteti nasveti in je pri njih ostalo. Na tisti konferenci so bili prvič po vojni navzoči tudi zastopniki sovjetske Rusije. Gledali so jih kot nekako čudo, a so se jih polagoma privadili. Edina senzacija dotičnega zborovanja je bila pogodba, ki so jo sklenili zastopniki sovjetske Rusije in Nemčije za hrbtom velesil.

Ekonomske problemi pa so ostali. Vsa velika svetovna vprašanja so vprašanja gospodarskih problemov. Vsi jih čutijo, in vse vlade se z njimi pečajo. Sprejemajo med seboj pogodbe, kujejo zveze in sklepajo tajne dogovore. Toda ekonomski problemi so vendarle nerešeni. Locarnski pakt jih ni ublažil. Mussolinijeve pogodbe jih poostrujejo. Invazija ameriškega kapitala jih ne zmanjšuje, in Dawesov načrt ne pomeni varnega prehoda.

Ekonomske problemi in gospodarske krize niso v sedanjih ekonomskih strukturah ničesar izrednega. Niti ni ta struktura kaka spaka, ki se je siloma urinila v družbo. Nastala je razvojno, in se preminja razvojno. Ima nešteto hib, ki jih konference, kakršna je sedaj v Ženevi, skušajo ozdraviti. Vsem pa je vzrok temeljna hiba, in ta je kapitalistični sistem, ki dozoreva, in razvoj zahteva pota v nov gospodarski red.

Vse važnejše dežele na svetu so zastopane na tej konferenci. Poslale so okrog tri sto svojih najboljših gospodarskih veščakov in par tisoč drugih, ki zastopajo agrikulturo, trgovino, industrijo itd. Vsi ti imajo s seboj armado klerkov in svetovalcev, ki jim pomagajo. Vse države, spadajoče v Ligo narodov, so zastopane, in poleg njih Zedinjene države, sovjetska Rusija in Turčija, vsega skupaj šestinštirideset držav. Zelo impresiven ekonomski zbor, in delegacija vsake dežele ima nasvete, zagotovila in obljube.

Od kar je bil umorjen v Švici sovjetski diplomat Vaclav Vorovskij, Rusija ni hotela sodelovati na liginih konferencah v Ženevi. Ko pa je Švica, na pritisk drugih držav, predvsem Anglije, Francije in Nemčije, katere žele, da je Rusija zastopana vsaj na ekonomskih in raz-

borožitvenih konferencah, dala Rusiji zadovoljivo zadoščenje, je Moskva naznanila, da je na ekonomski konferenci pripravljena sodelovati.

Umevno, da tudi na ekonomskem zboru 46. držav ni sloge, ne enotnosti in skupne volje. Saj jo ni niti v zbornicah homogenih držav. Okrog tisoč ekonomskih veščakov, ki se ne vznemirjajo, ki pazijo na vsako besedo, na vsako številko, — to je ekonomska konferenca v Ženevi. Delegacija ene dežele študira mišljenje delegacije druge dežele. Vprašujejo drug drugega za mnenje, stiskajo si roke in poudarjajo: nekaj moramo napraviti!

Svet je razkosen v mnogo držav. Vsaka ima svoje meje, ekonomsko zastražene s carinami, ki ovirajo gospodarsko življenje. Evropa na primer trpi v gospodarstvu največ vsled svojih gospodarskih mej. Mnogo jih je na konferenci v Ženevi, ki ji priporočajo carinsko unijo. Ta pride, toda ne na tej konferenci, niti ne na drugi. A pripravlja ji pot. Države centralne Evrope, posebno one ki so nastale na razvalinah predvojne Avstro-Ogrske, rabijo ekonomsko unijo. Lahko ohranijo svoje meje, svoje navede in ustanove, a v ekonomskem oziru so celina. Razkosavanje te celine škoduje deželam kot takim, posledice pa trpi ljudstvo.

Delegacija vsake dežele je na otvoritveni seji ekonomske konference poudarjala, da je država odvisna od države, narod od naroda. Blagostanje ene dežele pomeni izboljšane pogoje za blagostanje tudi drugim. Gospodarski polom katerekoli važnejše države pomeni krizo tudi v drugih.

Ekonomska konferenca v Ženevi ni socialistična konferenca, dasi je na nji povprečno več zastopnikov ki poznajo socialistične ekonomske nauke, kakor pa na marsikakšnem delavskem zboru. Na nji prevladuje kapitalistični duh. Velika večina se resno trudi, da ohrani gospodarski sistem kakršen je, z vsem njegovim pohlepom po profitih, in z vsemi njegovimi hibami; ve pa, da je treba tudi v hibah ozdravljati hibe. Zato predlagajo razumevanje trgovskega sveta; predlagajo carinske olajšave; več zaupnosti; in več zdrave kapitalistične ekonomije na podlagi ameriškega industrijskega

razvoja. Na drugi strani je delegacija sovjetske unije, v sredi pa delegacija držav, ki nimajo velike industrije in so gospodarsko popolnoma odvisne od drugih. Slednja se želi otresti ekonomske odvisnosti in je naklonjena marsikakšni reformi. Rusi so predlagali vrsto točk, katerih smisel je, da je treba gospodarsko uredbo zelo spremeniti, predno jo bo mogoče dvigniti iz krize.

Povprečen delavec se ne zanima mnogo za take zборе, dasi se njega tičejo najbolj. Kapitalist ne gladuje, če je svet v ekonomskem kaosu. Ni preganjan, ne mečejo ga iz stanovanj, ni mu treba begati za delom iz kraja v kraj.

In vendar je resnica: ekonomski problemi svetovne družbe ne bodo rešeni, dokler jih ne reši delavstvo vseh dežel kot delavstvo v interesu svetovne celote. Taka ekonomska rešitev celote pa je zapopadena samo v socializmu. Konference, kakršna je v Ženevi, je le korak—prostovoljen ali neprostovoljen—na poti razvoja iz ekonomske strukture kakršna je, v socializmu.

Reka Mississippi—v škodo ali v korist?

Predno priteče voda po reki Mississippi iz Caira v Illinoisu do njenega izliva v New Orleansu, vzame dvanajst dni. Njena dolžina od Caira do izliva je 1.100 milj.

Mississippi dobiva svoje dotoke iz zapadnih, severnih in tudi vzhodnih držav; njeni glavni dotoki so Missouri, Niobrara, North in South Plate, Republican, Arkansas, Cimarron, North in South Canadian, Red River, Ohio River in mnogo drugih večjih in manjših rek. Dolžina reke Mississippi je 2.460 milj; količina vode, ki se izteka po nji v morje, je ogromna. Ob spodnjem delu reke je tisoče kvadratnih milj obširna dolina z najrodovitnejšo zemljo, ki jo je nanosila in pognojila Mississippi.

To pomlad se je spremenila v prostrano jezero. Velika deževja ter nagli dotoki so jo zalili in ljudje so morali zapustiti svoje kmetije ter vse kar so imeli na njih, da si rešijo življenja. Več sto tisoč ljudi je moralo bežati. Milijone dolarjev škode. Nešteto tragedij. Uničena domovja in polja.

A Mississippi siplje gnojno blato na poplavljen polja in peha svoje valove naprej proti morju kakor hitro more. Škoda, ki jo je povzročila sedanja povodenj, znaša več sto milijonov. A škoda ni vse. Treba je vzeti v poštev družine, katerim je uničila povodenj vse kar so imele. Zemlja jim je ostala, in kadar se osuši, se lahko povrnejo nanjo. Toda predno bodo domovi znova zgrajeni in zemlja očiščena, bo vzele par let. Uničene imovine ter življenj jim ne

povrne. Zemlja bo sicer bolj gnojna kakor je bila. Rodila bo bogatejše kakor je. A trpljenja stotisočev ob njenih bregovih, skozi katerga so šli te tedne in celo mesece, ne bo izbrisala.

Mississippi je po ameriškem reku kraljica voda. V Chicagu vodijo gotovi faktorji že dolgo let propagando, da se jo zveže s tem mestom ter napravi iz nje plovno reko za velike ladje, ki bi plule iz Chicaga po nji v New Orleans in potem po morjih v vse kraje sveta. Tudi sedaj služi za plovbo, a niti od daleč ni izrabljena kot bi lahko bila.

V teku mnogih stoletij je Mississippi nanosila po dolini ki ima po nji ime ogromno količino najboljše zemlje. Menjala je svojo strugo mnogokrat. Prišli so beli ljudje in jo skušali obvladati. Polastili so se njenih bregov in jo zajezevali. Zgradili so ob nji stotine milj nasipov, kajti struga ni bila dovolj globoka, da bi vzdržala nalive ter velike dotoke. In pri tem je dotekala nova zemlja, ki se je v mirnih dnevih usedala na tla reke. Nasipe je bilo treba dvigati.

Najboljša protiutež povodnjim so gozdovi, ker ohranijo vodo, dobljeno v nalivih, mnogo dni, in jo le polagoma oddajajo. Ameriško profitarstvo uničuje gozdove kakor hitro jih doseže, in uničilo jih je že na tisoče kvadratnih milj, ne da bi uničeni prostor izrabilo za druge svrhe. To uničevanje gozdov pa je zapustilo planote, po katerih dere voda ob času deževja kakor po strehi. Reke so vsled tega nagloma napolnjene, in posledica so povodnji, kakršna je letos v dolini ob Mississippiju.

Eden vodilnih ameriških inženirjev predlaga regulacijo reke. Od Caira v Illinoisu do izliva je dolga 1.100 milj. Če se njeno strugo izravna, — to je, — da se odpravi ovinke in se jo regulira z nasipi, se njeno dolžino lahko skrajša za polovico, kar je ogromno. Stroški za tako reguliranje bi znašali okrog pet sto milijonov dolarjev, kar za Zedinjene države ni velika vsota. Vtrpele bi jo brez bolečin.

Mississippi kot je, je blagoslov za tisoče farmerjev, a ob enem jim je tudi neprestana nevarnost. Nasipi, ki jih je zgradila federalna vlada in vlade posameznih držav, se v tej krizi niso izkazali za zadosten jez, kajti reka je poplavlila več kot kedaj poprej vzlic jezovom. Škoda je za več let neprecenljiva.

A če bi bila reka pravilno regulirana, če bi bila njena črta pravilnejše in boljše izkopana, bi lahko producirala električno silo; tvorila bi kanal za najtežje ladje; ne bi pomenila vedno nevarnost za povodnji; in skrajšala bi pot med morjem in osrednjim zapadom. Reka Mississippi kot je, je danes blagoslov a ob enem tudi vedno preteča nevarnost. Samo s tistimi stotisoči, ki so jih vzeli špekulanti pri takim imenovanih liberty bondih, bi Mississippi

lahko postala vseskozi reka blagoslova, toda profitarji gledajo na svoj žep, in ne na blagostanje celote. Sedaj dajejo ubežnikom po tisočih in tudi po desetisočih vbogaima, vmes pa računajo na nove dobičke. A ameriško ljudstvo se drami, in zdramilo se bo.

H. Judd Gray, Ruth Snyder — "zanimiv" umor in "zanimiva" obravnava.

Henry Judd Gray je bogaboječ človek. Ima ženo in otroke (tako poročajo listi). Pripetilo pa se je, da se je sešel z žensko, katero danes vsakdo ki čita ameriške dnevnike pozna pod imenom Ruth Brown Snyder. Tudi ona ima moža, oziroma ga je imela, in otroke. Ko je Gray Judd srečal Ruth, se je pripetilo, da se je med njima vnela iskra spolnih strasti. In sta se ljubila. Judd je pobožen, drugače pa je grešil, da je zadostil svojim strastem. Enako Ruth. A njen mož jima je bil na poti. Ruth bi ga lahko razporočila, in Judd bi na enak način prišel do svobode v svoji hiši. A to ne bi bilo "moralno". Soprolog gospa Ruth je nekega lepega večera (morda ni bil lep večer) nenadoma in nepričakovano občutil na svoji glavi udarce uteže. Dajala sta mu jih Judd in Ruth. Komaj je začel klicati na pomoč, se je že onesvestil. Ona pa sta nadaljevala.

Nato se je po čudnem naključju izvedelo, kako je bil Mr. Snyder umorjen, in začela se je preiskava in nato obravnava. Vsa Amerika je čitala o nji, dve koloni povprečno na prvi strani, tri na drugi, in pet na četrti. Če si bil v vozu poulične kare, ali v omnibusu, ali v restavraciji, ali kjerkoli, povsod si čul imena Judd in Ruth. Če se dva človeka "ljubita", in spravita tretjega s poti z utežami, tedaj je stvar pač zanimiva. Kako ti publika požira — gnoj! Pije gnojnico! In časopisje — kuje profit.

Ruth in Judd na električnem stolu, — še nekaj zanimivih kolon. Ruth in Judd pomiloščena — ne tako zanimivo. Eden pomiloščen, drugi obsojen, že bolj zanimivo. Čudna so pota drhalske justice in drhalskega okusa.

Osemurnik za delavke v Illinoisu poražen.

Poročali smo o debati v illinoisiki legislaturi o predlogi, ki je določevala zakonit osemurnik za delavke v Illinoisu. Razprave so bile dolge in burne. Končno glasovanje je izpadalo v prid staremu načinu, ki je: ženske v Illinoisu naj garajo v industrijskih obratih in v trgovinah kakor dolgo hočejo. To je svobodna dežela.

Prvomajske priredbe klubov J. S. Z.

Večje prvomajske priredbe pod avspicijo klubov JSZ. so se vršile v osmih naših naselbinah, v državi Kansas pa so jo imela društva SNPJ. skupno. V Clintonu, kjer so se zbrali sodruzi in somišljeniki iz vsega okraja, je bilo navzočih, kot poroča "Prosveta", blizu tisoč ljudi. Glavni slovenski govornik je bil Jože Zaverтник, urednik "Prosvete".

Na prvomajskem shodu kluba št. 118 v Cansonsburgu, Pa., je bila udeležba najboljša in dvorana društva Postojnska Jama SNPJ. je bila polna. Slovenski govornik je bil Filip Godina in angleški Wm. Van Essen, član eksekutive soc. stranke. Predsedoval je John Terčelj. Na sporedu so bile tudi koncertne točke.

V Clevelandu sta imela skupno prvomajsko slavnost kluba št. 27 in 49. Nastopil je pevski zbor "Zarja", govornik pa je bil Matt Petrovich.

V Waukeganu je imel prvomajsko priredbo klub št. 49, JSZ., katera se je vršila večer pred prvim majem. Govornik je bil Frank Alesh. Predsedoval je Louis Kužnik. Na sporedu so bile godbene točke, a če bi bilo več časa, bi nastopili tudi pevski zbori, ki pa se radi prepoznega naznanila niso mogli pripraviti.

V Bridgeportu, O., se je vršila dne 1. maja konferenca JSZ., katera je bila dobro obiskana. Več poročila o nji na drugem mestu.

Jako bogat spored je imela prvomajska slavnost kluba št. 1 v Chicagu, ki je bil dobro izvajan, a udeležba bi bila lahko nekoliko boljše. Govorila sta Chas. Pogorelec v slovenskem in D. J. Lotrich v angleškem jeziku. O drugem je bilo poročano v zadnji številki.

Prvomajski shod kluba št. 50 v Virdnu, Ill., je dobro izpadel. Govornik je bil John Goršek, predsednik gl. porotnega odbora SNPJ. Obširnejše poročilo o tem shodu je na drugem mestu.

Prvomajsko priredbo je imel tudi klub št. 47 JSZ. v Springfieldu, o kateri pa nimamo poročila. V manjšem obsegu so imeli prvomajske slavnosti tudi nekateri drugi klubi JSZ.

Poročilo o prvomajski slavnosti društev SNPJ. v Kansasu je priobčeno na drugem mestu.

Socialistična stranka okraja Cook (Chicago) je imela svojo manifestacijo, ki je istotako dobro uspela. Zdi se, da je bil letošnji Prvi maj praznovan med zavednim ameriškim delavstvom bolj v znamenju solidarnosti kakor pa katerokoli leto od razkolov naprej.

"Proletarec" zahaja med šest tisoč najinteligentnejših čitateljev v jugoslovanski ameriški javnosti. Čitajo ga vsi, ki kaj štejejo v nji.

TONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

Tisto dopoldne je imela Cila veliko opravka. Klemen je šel z Guzejem v dolino in je gledal po izložbah kaj bi kupil svoji ženi in otrokom. Tudi na najmlajšega je mislil.

Franca pa je pomagala Klemnovi. Poklala je kure in pripravljala meso. Posteljo rudarja Piškurja, ki je stanoval pri njih sta zavlekli v edino sobo, ki je bila natlačena sedaj s samimi ležišči. Cilka in Ivan pa sta vzela, po nasvetu Frecejovega fanta, sanke in vsi trije so jo popihali na klanec namesto v šolo.

Popoldne je bil krst. Guzej, Franca in babica so se pripeljali s kočijo, ki jo je plačal boter, vsi najboljše volje. Klemen in Cila sta jih sprejela že na stopnicah in sta jih peljala v kuhinjo, katero je polnila dolga miza obložena z dobrotami.

Frece je že sedel za mizo in jih je burno pozdravljaj.

— Le naprej, le naprej, dokler je še vetra kej!

Komaj so se zbasali v majhno luknjo. Babica je podala otroka Cili, ki ga je odnesla v sobo in ga položila na posteljo. Klemen je šel za njo in jo je objel okoli pasu.

— Komu je podobna, Cila? Meni? Tebi?

Toda nji se je mudilo. Odrinila ga je od sebe in je zagodrnjala.

— Sitnež! Tak pojdi h gostom, nerodnež!

Klemen je pogledal malo dete, ki je spalo na blazini in se mu je nasmehnil. Ko je stopil v kuhinjo je Frece odkazoval sedeže.

— Franca in Guzej, vidva skupaj na sredo! Ti Klemen sedi k Cili, ti Marička maričkasta pa k meni. Stara, ali boš huda?

Babica se je sklonila k Franci in ji nekaj zašepetala. Ta se je glasno zakrohotala in jo je lopnila po zadnjici.

— O, ti kanalija, kakšno ti zine. Hej, dec, ko bi ti slišal!

Vsi so se smejali že zavoljo njenega smeha, Frece pa je hotel na vsak način zvedeti besede svoje družice.

— Marička, kar hitro povej! Drugače bom jezen.

— No pa povej, so jo silili vsi!

— Ali lahko Franca?

— Pa daj!

— Če midva s tole starino skupaj sediva, se ne bodo iskre kresale — ampak pri teh le dveh se pa kaj lahko, zakaj stara goba se pri mladem kremenu hitro vžge, in da ima Frece več vzroka biti hud kakor pa Franca, sem ji rekla.

Glasi in razposajen smeh je planil nad mizo in pričela se je gostija. Cila je nosila na mizo, Klemen je točil, babica pa, ki jih je imela vedno dosti na jeziku jih je kratkočasila. Pečena kura je zadehtela na mizi, pečenka in kislina. Klemen je jedel počasi in je bolj pazil na druge, ko na sebe. Frece je goltal z veliko požrešnostjo kose mesa in je vsakokrat svetlo pogledal, kadar se mu je preveč raztegnil goltanec. Z mastno roko je iskal po skladi boljših kosov in jih otepal s svojimi močnimi zobmi, da se je maščoba razlivala po bradi in jopiču. Tudi Franca je naglo segala v skledo. Guzej se je pačil z vilicami in nožem, in je bolj pil ko jedel. Babica pa je bila radi svoje zgovornosti prikrajšana. Toda, ko je to videl Klemen, ji je naložil na krožnik bedra druge kure na katere je Frece zavistno pogledal. In so bili vsi ti ljudje v tem hipu zelo srečni. Na mah so pozabili na trpljenje, na skrbi težkih časov, v katerih so živeli in na skrbi prihodnjih dni. Taki dnevi jim ostanejo vedno v spominu. Njihova duša jih nabira kakor otrok koralde na nitko in jih velikokrat pozneje zadivljeno ogleduje.

Potem so se privlekli od nekod še otroci. Lačni in prezebljeni. Nihče jih ni vprašal odkod. Stisnili so se na klop k ognjišču, začudeni od tolikega blagostanja, ki se je šopirilo na mizi. Ko pa je Klemenov fant začutil pečenko, ki je stala za njegovim hrbtom, se ni mogel več zadržati, da ne bi dal skrivaj roke za hrbet in z nohti ščipal meso. Tudi se ni nihče spomnil nanje. Edino Klemen jih je zagledal v kotu stisnjene kakor mlade volčiče v gnezdu. Naložil jim je v skledo mesa in kruha ter ga jim je položil na klop. Osem rok se je zadržalo v meso in osem src je zarajalo v nepopisni zadovoljnosti.

Onim pri mizi pa se je že začelo ustavljati. Samo še Frece se je mašil, pa je tudi nehal, ko se mu je riganje že samemu sebi zdelo neprijetno. Prijel se je za trebuh in vzdihnil:

— Imenitno sem se napokal. No, Cilka, sedaj-le pa vina! Žejen sem.

Dve veliki posodi rdečega vina je postavila Cilka na mizo in kôzarce, in Klemen je natočil. Frece se je prijel za mizo ter vstal. Vzdignil je kozarec in potrkal z njim ob drugega.

— Preljubi sosed in soseda, preljubi boter in botra, dajmo ga zdaj! Na srečo vašo in na srečo kristjana, ki brca in veka kakor — malo je pomislil — kakor zmaj!

In tako je bil kratek čas med to družino.

V miraku je prišla na gostijo tudi Štefka, Frecetova punca, veliko in suho dekle. Obraz je bil grd in prav nič ženski. Oči je imela malce na pošev, nos ploščat, njen glas pa je bil zahripan in rezek. Njeno vedenje in vse njene misli so bile zelo preproste, vendar pa se je domišljevala, da ima Guzeja za fanta. Imela je že otroka, z nekim šestnajst letnim pobom, ki pa ji je

k sreči umrl. Sicer se pa ji ni zdelo to nič nenavadnega, in je že zdavni pozabila na fanta in na otroka.

Sprejeli so jo z vikom, in so jo posadili kraj Guzeja. Postavili so pred njo meso in kruh, ki ga je jedla z veliko pohlepnostjo. Tudi vina so ji natočili.

Toda otroci so postali nadležni. Hodili so okoli stolov, se obešali na nje in se skrivali pod mizo. Zato so jih poslali v Frecetovo kuhinjo. Guzej jim je nesel veliko posodo vina in nekaj kruha ter jih zaklenil.

Klemen je malo pil. Večkrat je šel v sobo in obstal pred črvičkom, ki je dremal pod kocom. In sam ni vedel, ali je bil vesel ali žalosten.

Vino se je zajedalo v misli. Besede in pesmi so butale ob stene, smeh in krohot se je obešal pod strop. Štefka je lezla vendar bolj h Guzeju, in če jo je stisnil za pas se je zarežala in ga skušala udariti po kolenih.

Babica, ki je zapazila njuno početje, se je takoj oglasila:

— Oha, vidva! Kaj bo pa botra rekla?

Guzej je objel Franco in se smejal:

— Nič se ne boj Franca, ji je dejal, tebe ali pa nobene.

Frece pa je stisnil babico k sebi in je pomižiknil svoji ženi.

— Če ti — pa še jaz!

Potem so pili in peli, peli in pili in se objemali do večera in so otroka v sobi preslišali. Samo Klemen je čul.

— Lačen je. Pojdi!

— Ah, froc! Šla pa je vendarle v sobo. Tudi Klemen je šel za njo. Cila se je vsedla na posteljo, si odpela bluzo in ga pričela dojit. Klemen je tiščalo za srce: nič ni ljubeznjiva in materinska ž njim . . . Vendar pa ji je vse sproti odpuščal. Rad jo je imel, in je v tem pozabljajal na vse njene slabosti.

Ko se je dete nasesalo je pričelo znova vekati. In se je drlo in vilo v plenica, da je Cila vsa nevoljna zaloputnila vrata za seboj. Klemen ga je vzel v naročje in ga nosil po sobi. Toda dete je kričalo kar naprej. Rahlo ga je za to položil nazaj in šel po Cilo.

— Naj joka! Jaz mu ne morem pomagati.

— E, ne bo umrl ne, je dejal Frece, če malo poje. Kar pusti ga!

— Se bo že naveličal, je dodala Franca.

Tedaj pa je pričel siliti Guzej na veselico.

— Osem je. Tak pojdimo!

In nova nada, nov up po veselih urah je zavrnil v vseh. Vstajali so, iskali obleko, prekucavali stole in se zadirali drug na drugega. Ko se je Cila zaletela v sobo, da bi se oblekla, je planil Klemen za njo.

— Ti greš tudi?

— Kaj si pa mislil? ga je vprašala osuplo. Pogledal je na dete, ki je žalostno stokalo.

— Ali bo samo?

— Seveda! Misliš, da bo ušlo?

Prijel jo je za roko in jo prosil:

— Ostani pri njem! Bolno je — ne hodi! Pa tudi zate ni dobro.

Cila se je togotno zacmerila in šla v kuhinjo. Tam pa vsi vanjo, kako in kaj, in kaj ji je.

— Še na veselico me ne pusti, je vpila med ihtenjem. In vse ženske so pričele obdelovati Klemena, ki je prišel iz sobe.

— Pusti jo! Ne bodi tak! Saj ni bolno.

— Je! Poslušajte, kako joka!

Iz sobe so silili tenki stoki ubogega. Tako mili, tako majhni, da so jih komaj slišala pijana srca.

— To ni nič! je dognal Frece. Z nami bi šel rad — zato joka.

K Cila je pristopila Franca in ji zašepetala:

— Daj mu vina! Takoj bo zaspal.

Cila je natočila v lonček vina, ga pogrela, osladila in ga nesla punčki. In ni Klemen videl, ki je stal med ženskami. Punčka je pila toplo vino in pokašljevala. Toda ni utihnila. Srdito jo je potisnila v koc in je zbežala v kuhinjo.

— No, kaj bo? so jo vsi spraševali.

— Kaj bi bilo? je jezno godrnjal Guzej. S seboj jo vzemimo!

— A . . . , so se vsi zadivili temu predlogu in so takoj sklenili:

— Da, s seboj, seveda! Klemen, ti bodi tiho!

Franca in Cila sta se zrinili v sobo in sta kmalu prišli nazaj z malo, ki je utihnila v naročju. Klemen je prosil, prosil vse — pa ni nič pomagalo. Šli so. Štefka, Frecetova hčerka, se je obesila na Guzejevo roko, ki se je oklepala njenih nedri. Franca ga je lovila za drugo roko in so se tako prepevajoč zazibali po stopnicah. Frece je stisnil babico k sebi, ki se je težko naslonila nanj in tiho cmokala s svojim tolstim jezikom:

— Počakaj no, saj še ni tema!

Klemen in Cila sta šla zadnja. Držala je otroka, nad katerega se je sklanjal oče, ki je bil ta hip nesrečen in žalosten.

Veter jih je objel na cesti. Iz višav je dirjal, se podil po dolini in obmolknil daleč zunaj v predmestju. Pred Proletarskim domom, ki je bil razsvetljen z lampijoni, pa je stalo polno ljudi in vedno novi so prihajali iz kolonij.

Notranjost doma je bila kakor izpremenjena v ogromen panj. Velike obločnice so žarele na stropu in obsipavale s svetlobo mize in obraze okoli njih. Na prostornem odru je igrala rudarska godba, in številni godci so bruhali velikanski hrušč, ki se je bolj in bolj vsesaval v možgane te rajajoče množice.

Naši so našli v kotu prazno mizo. Posedli so okoli nje in se vdali omamljivemu čaru luči, petja in muzike.

Dalje prihodnjč.)

Eksplodija v Fairmontu, W. Va.

Dne 30. aprila se je dogodila eksplozija v premogovniku Everettsville, iz katerega so do 8. maja dobili 53 ožganih, razmesarjenih trupel. Razun teh je ostalo v rovu še 41 rudarjev, skupaj 94 mož (ki so šteti med mrtve, ker so mrtvi)

V nekaterih rovih gori, in dohode so zazidali. Rudarji so v njih, morda še na pol živi, morda že mrtvi, a rov so zazidali, ker ni pomoči.

Tak je konec rudarja. In ko kapitalistični list agitira proti plačam unijskih premogarjev, prinaša kartune, v katerih predstavlja premogarja skoro za večjega velikana kakor pa lastnika, ki poseduje podzemne zaklade. Operator ne umira v rovih, in njega eksplozija ne zadene. Takim nevarnostim je izpostavljen samo rudar, ki nima ničesar. V kapitalističnem svetu pa ga vzlic temu slikajo za brezobzirnega diktatorja.

Morda se bodo premogarji, — ameriški premogarji, — iz takih nezgod in sedanje stavke kaj naučili sebi v prid.

Majski proglas socialistične delavske internacionale.

Socialistična delavska internacionala je naslovlila na delavstvo vseh dežel svoj prvomajski proglas, katerega "Proletarec" radi omejenega prostora ni mogel priobčiti v svoji prvomajski številki, dasi tvori velevažen dokument. Socialistične prvomajske manifestacije v vseh deželah so se vršile v znamenju smernic, ki jih naglašajo proglas socialistične internacionale. Razun uvoda ga tu ponatiskujemo. Glasi se:

V ospredju vseh svetovno političnih dogodkov stoji *probujenje kitajskega ljudstva*, njegova silna borba za pravico popolne samoodločbe.

Ta borba navdaja z *novimi upi na osvoboditev potlačene narode vseh barv in vseh plemen* in kaže imperialistom vseh dežel, da se *doba kolonialnega izkoriščanja bliža koncu!*

"To, kar se dogaja na Kitajskem, je prvi začetek velike pobune zadnje velike rezervne armade kapitalizma, in je, sodrugič, to, kar se tam dogaja, naša lastna stvar, in zato hočemo poslati ondotnim delavcem naš pozdrav!" — To priznanje je bilo izrečeno, pravilno presojujejo nastajajoče dogodke, že pred dvema letoma v Marseillesu, ob viharnem navdušenju celokupnega kongresa *socialistične delavske internacionale*, in je to priznanje postalo danes skupna last delavskega razreda celega sveta!

Vladala še vedno kakršnakoli nesoglasja med proletariatom glede primernejše poti, ki naj ga vodi do njegove osvoboditve, v pogledu *simpatij in solidarnosti za nacionalno osvobodilno gibanje na Kitajskem vlada popolna enotnost.*

Ena tretjina zemeljske oble leži med Londonom in Šangajem. Mi ne moremo revoluciji, v katere sprednjih vrstah se bore kitajski proletarci, nuditi nobe-

ne neposredne pomoči, moremo jo pa podpirati z našo akcijo v sami domovini imperialističnih izkoriščevalcev. Ti izkoriščevalci razpolagajo z vsemi sredstvi državne oblasti, njim je odprta pot na Kitajsko, in oni upajo zato še vedno, da jim uspe obdržati s smodnikom in svinčcem svoje sramotne "koncesije" in "eksteritorialitetne privilegije". Zato demonstrirajmo za *takojšen odpoklic vseh tujih čet in vojnih ladij iz Kitajske!*

Delavci, socialisti!

Tudi Evropo samo ogrožajo nove vojne. Koliko bolj se narodi vsled reakcije in ekonomskega opustošenja pogrezajo in duševno zasužnjujejo, toliko večja je nevarnost, da bodo diktatorji riskirali "va banque" igro osvojevalnega vojnega pohoda. Na evropskem ozemlju tiči *centrum nevarnosti vojnega podžiganja, zlasti v zločinskem fašizmu.*

Albanija je že na potu pretvoritve v *italijansko kolonijo*. Stalno narašča nevarnost nove balkanske vojne z vsemi svojimi strahotami za celo Evropo. Zato manifestirajmo na dan letošnjega 1. maja za znane zahteve socialistične Internacionale:

Balkan balkanskim narodom! Za balkansko federacijo svobodnih balkanskih narodov!

Kapitalističnim vladam niso dale pronicajoče zavesti niti vojna opustošenja, niti sedanje nevarno ogroženje miru. Kapitalistični interesi so močnejši kot razoroževalna misel. *Kakšna razlika med Wilsonovimi obljubami in dosedanjimi rezultati Zveze narodov!* Delavci, toliko večja je vaša dolžnost, da demonstrirate: *proti svetovni oborožitvi v vseh njenih oblikah! Proti militarizmu! Za mirovno politiko delavskega razreda!*

Delavsko gibanje trpi vsled vgnjetavanja svobodnega mišljenja v *vseh deželah brez demokracije*. Nobene svobode tiska, nobene svobode zborovanja in organiziranja! Ti znani odznaki ruskega carizma karakterizirajo politiko vlad v velikem delu Evrope in v sami Rusiji! Na tisoče in tisoče političnih jetnikov ječi danes po zaporih in v deportaciji, na tisoče in tisoče političnih beguncev deli strašno usodo emigrantov! Zato, demonstrirajmo 1. maja znova za *obnovitev politične svobode in demokracije! — Za amnestijo vsem političnim obsojencem in ujetnikom!*

In izrabimo praznik 1. maja za ojačanje Matteottijevega sklada, pomožnega sklada za delavsko gibanje dežel brez demokracije.

Od zadnje majniške proslave do danes zaznamuje borba za *osemurni delovnik* mali napredek. Belgija je ratificirala washingtonsko konvencijo o osemurnem delovniku. Velike industrijske države Evrope, predvsem Anglija in Nemčija, vrše pa še vedno pasivno rezistenco. Zato demonstrirajmo letos znova za *Šurni delovnik, za ratifikacijo washingtonske konvencije!*

Leta in leta potekajo, kapitalizem se pa izkazuje še vedno nesposobnega, odpraviti ogromno *delavsko brezposelnost*, ki jo je povzročila njegova svetovna vojna. Še vedno imamo na milijone zdravih ljudi, obsojenih na nedelavnost in osiromašenje. Zato demonstrirajmo za *podpiranje brezposelnih v vseh oblikah za odstranitev kapitalističnega družabnega reda*, katerega brezumnost se najdrastičnejše očituje v usodi *brezposelnih.*

Izmed vseh socialno političnih zahtev je najvažnejše vprašanje obvarovanje našega naraščaja pred osiromašenjem, vstvaritev življenskih pogojev, ki naj omogočijo mladini *telesno in duševno zdravje*. Zato

demonstrirajmo 1. maja tudi za *mladinsko zaščito in mladinsko pravo!*

Toda mi nimamo le skrbeti za mladino samo, nego moramo tudi nanjo staviti gotove zahteve. Če hočemo, da bo delo delavskega razreda, započeto pod najtežjimi bojnimi pogoji, z največjimi žrtvami in naporom, končalo zmagonosno, mora biti nova generacija vsa prežeta *socialističnega mladeniškega idealizma!*

Ta *novi rod*, katerega porajanje je težka vojna beda in kateri se je seznanil z delavskim gibanjem šele v povojni dobi zmot in težav, mora premagati svojo skepso in malodušnost, zagledati se mora v vznešene končne cilje socializma, spoznati veličino delavske razredne borbe in prevzeti vase duh in požrtvovalnost velikih predbojevnikov mednarodnega proletariata! Vera v *socialistično majniško poslanstvo*, ki nas vse navdaja, mora oživeti tudi v srcih in v razumu naše mladine in jo včleniti v zmagovito napredujoče vrste socialistične delavske Internacionalne.

Urad Socialistične delav. Internacionalne.

V. DOROŠEVIČ—IV. VUK:

Radovanje v peklu.

(Iz ruščine.)

Sence stopajo ena za drugo pred vsemogočnega Allaha in vse žele taisto:

"Paradiž".

Nekateri — za sebe.

Drugi — tudi za svoje sorodnike.

Tretji — še za svoje prijatelje

In Allah odgovarja vsem:

"Bodi!"

In pri tem si misli in premišlja ves žalosten:

"Nikogar ni, da bi poprosil za svojega sovražnika."

V tem trenutku pa se mu približa senca Arutijana iz Bakú.

"Česa želiš ti", vpraša Allah.

"Imam sovražnika. Zenijna mu pravijo", odgovori Arutijan.

"Kaj? Za svojega sovražnika hočeš prositi?" vzklikne razveseljen Allah.

"Za njega", potrdi Arutijan. "Pošlji ga v pekel. Izkaži mi to veliko milost!"

V tem hipu pa stopi druga senca pred Allaha. Senca Zenijnana.

"Kaj želiš ti", vpraša Allah.

"Bodi milostiv, o Allah in pošlji Arutijana v pekel! Ničesar drugega si ne želim."

Allah da znamenje in hudiči zgrabijo Arutijana in Zenijana ter ju odpeljejo v pekel.

Ko konča Allah s prejemanjem senc, je bil žalosten.

"Danes so vsi, celo največji grešniki v paradižu", reče k svojim angelem. "Samo dva nesrečneža iz Bakú morata goreti v peklu. Žal mi ju je."

In pošlje angela v pekel, da pogleda, če se ne da kaj ukreniti.

Angelj se vrne s povešenimi peruti in javi:

"Radujeta se!"

"Kaj? . . . Ra-du-je-ta?" ponavlja Allah ves začuden.

Angel poroča:

"Ko so vrgli Arutijana v vreli kotel, je zakričal, ali hitro se je premagal in vprašal:

— Kje je Zenijnan?

In ko je zagledal Zenijnana v žareči ponvi, jame kričati ves vzradoščen:

— Takó, takó! . . . Le krepko! . . . Močno . . . !

Zenijnan se je zvijal v žareči ponvi, vendar je vprašal:

— Kje je Arutijan?

In ko ga zagleda v vrelem kotlu, kriči ves srečen:

— Krepko, krepko . . . Takó! . . . Močno! . . .

In od tega časa se radujeta. Arutijan je srečen, ker cvrejo Zenijnana . . . Zenijnan je srečen, ker kuhajo Arutijana. In ne želita si ničesar drugega.

Tako se je zgodilo nekaj, česar celo tvoja modrost ni mogla predvideti: Ljudje se radujejo v peklu."

Allah se nasmehlja in reče:

"To so čisto posebne vrste ljudje."

In je dal narediti v peklu posebni oddelek:

"Za ljudi iz Bakú!"

In je rekel:

"Naj se tam radujejo!"

Ko so ljudje v Bakú zvedeli za to, so vzdihnili:

"Ako nam hoče Allah nakloniti vso svojo milost, naj še določi, da se mora pekel kuriti z nafto. Tako bi se cene nafte (petroleja) dvignile za petdeset odstotkov.

Ljudstvo in davki--kdo jih plača?

Ena najmanj znanih resnic ljudstvu je, da ono plačuje vse davke. Kapitalist plača milijon ali dva davka. V resnici ne plača niti centa iz svojega. Grocerist, tovarnar, gledališka firma, trust, mesar itd. plača davek. A ga ne plača iz svojega. Hišni posestnik ga plača. Tudi on ne iz svojega. In tako naprej. Vsi davki so naprtni v eni ali drugi obliki konsumptom. Ljudje ne vedo, pa se pritožujejo čez "draginjo" in oderuhe. V illinoiski zakonodaji so se nekateri poslanci domislili, da bi bilo dobro uvesti dohodninski davek. Če ga tirja zvezna vlada, čemu ne tudi illinoiska!

Če se danes ali jutri dogodi, da bo načrt sprejet, bo plačal ves dohodninski davek delavec, bodisi na "čezmernem" zaslužku, in nadalje na stanarini, živilih in drugih potrebščinah. Milijardar ne plača nobenega davka, pa čeprav ga plača milijone. Če mu povišajo davek za dva odstotka, tedaj bo on podražil izdelke svoje tovarne za štiri odstotke, in v tem je vsa skrivnost davkov v kapitalistični uredbi.

Republikanska in demokratska stranka eno in isto.

V Chicagu bodo volitve za sodnike. Že več let imata republikanska in demokratska stranka običaj, da si mandate razdelita ter nastopata na volilni dan skupno. Umevno, izvoljeni so za sodnike demokratije in republikanci kolikor si jih dodelita na podlagi sporazuma.

A delavci se vseeno ne izpametujejo ter mislijo, da sta republikanska in demokratska dve različni stranki.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KRITIKA PROTI OGLASOM V PRVOMAJSKI ŠTEV. "PROLETARCA".

SHEBOYGAN, WIS. — Naročnik "Proletarca" sem nekako 14 let, torej mi je njegova zgodovina nekoliko znana. Vsako leto sem z veseljem pričakoval prvomajske številke, tako tudi letos. Toda — Proletarec — kam jadraš?! Primerjajmo lansko, predlansko in tako nazaj k letošnji, pa dobimo odgovor, da namesto več čtiva imamo kar na bušle trgovskih oglasov. Ne morem drugače, kakor da povem, kar mi je na srcu (čeprav mi bo kdo zopet dejal, da je to samo moja osebna zabava). Rečem tudi tukaj, da list, ki je poln oglasov namesto čtiva ni več pošten napram mojemu načelu. Imel sem namen poslati dvakrat po pet iztisov v staro domovino, kakor hitro vidim en izvod prvomajske številke. Ko sem videl, koliko ima oglasov, sem namen opustil. Tudi upravnik naglašja, da trgovci, kateri imajo svoje oglase v tej številki, ne bodo na izgubi, ker bodo prišli v roke 50,000 čitateljem prvomajske izdaje, ki žive v vseh krajih dežele in nekaj tudi drugod. Kakšen pomen naj ima sheboyganski oglas za čitatele v Pittsburgu ali v starem kraju? In čemu naj nas v Sheboyganu zanimajo clevelandski oglasi? Še veliko manj pa so zanimivi za čitatele v starem kraju. Spelo rečem, da toliko oglasov listu več škodi kot koristi iz razloga, ker na eni strani pišemo kako je na svetu hudo, na drugi strani pa se bahamo kakor da bi bili vsi trgovci in podjetniki.

Ker mi je Proletarec najljubši list, se mi zdi škoda prostora, ki ga porabi za oglase. Poudarjam ponovno, kot sem že enkrat, da naj služi Proletarec delavski masi, pa magari če stane (naročnina) pet dolarjev na leto. — *Jacob Menhardt.*

Oglasi tudi nam niso ljubi. Zakaj jih imamo, — to je bilo v tem listu že velikokrat pojasnjeno. Marsikak delavski list, ki je skušal ostati na površju brez oglasov, je padel. "Proletarec" jih ima izmed slovenskih ameriških listov proporceno najmanj. Njegova prvomajska številka jih ima razmeroma mnogo, in iščemo jih zato da nam je mogoče izdati tako velik list, kajti naročnina nam prinese le okrog 16c za vsak posamezen izvod. Vsak posamezen iztis prvomajske številke nas stane 26c, torej 10c več, kakor pa dobimo naročnine. Posamezen izvod je 25c, toda večja naročila imajo popust. Da pokrijemo to razliko, ki znaša stotake, iščemo oglase in podporo. Imamo naročnike, ki prispevajo vsako leto v podporo za pokritje izdatkov prvomajske številke, razun tega pa naroče še po nekaj izvodov, in tako dvojno pomagajo. Če bi bili vsi mnenja kakor je naš prijatelj in dolgoletni naročnik Proletarca J. Menhardt, bi bila prvomajska številka Proletarca, obsežna, lepo ilustrirana ter bogata na gradivu kot je, nemogoča. Izdatki prvomajske številke so tisk, klišeji, reklama, cirkularji, poštnina, in razne manjše stvari. Delo v uredništvu in upravnitvu ni posebej plačano. Sotrudniki ne dobe nagrad. Le tako je mogoče, da moremo izdajati list, kakršnega ne zmorejo delavska gibanja mnogo večjih narodov.

Še to: ameriški komunisti so poskusili izdajati liste brez oglasov. Danes jih iščejo. Naročnikov, ki bi bili pripravljeni dati pet dolarjev za naročnino namesto tri, ni mnogo. Saj še tri ne dajo radi. Torej, dokler ne najdemo boljše poti za pokrivanje izdatkov, bo pač treba ostati pri tej ki jo imamo. — *Ured.*

STAVKA PREMOGARJEV, DELAVSKO ČASOPISJE IN DRUGO.

BREEZY HILL, KANS. — Prištevam sem med vestne čitateljice tega lista, kajti ne uide mi nobena številka. Vsako prečitam od konca do kraja, če ne danes, pa jutri.

Napredno čtivo je za delavce najboljša duševna hrana, in ob enem jim nudi duševni užitek, katerega potrebujemo za razvedrilo duha enako kakor potrebujemo druge zabave, oziroma še bolj. Čim bolj se bomo dvigali v svoji izobrazbi, večji bo naš ugled v družbi in toliko višje se bomo lahko povzpeli v nji.

Listi, ki branijo delavske interese, so v družbi vladajočih zastopavljeni ter ovirani. Velebusiness podpira svoje liste z drago plačanimi oglasi ter podporami, ki mu jih dajejo bogataši. To pojasnuje, zakaj ima delavsko časopisje tako težak boj za obstanek in čemu dela kapitalistično velik profit, dasi je večje po obsegu in tudi naročnina nanj je primeroma nizka. Razliko plačajo kapitalisti, delavci pa čitajo njihove liste, četudi so jim škodljivi, ker jih zavajajo.

Kdor ni slep in gluhi, vidi in sliši, ter tudi čuti, kako velike krivice se gode delavskemu ljudstvu in to v vseh deželah, kjer je na vladi sistem grabeštva ter izkoriščanja. Velika bogastva se množe, multimilijonarji postajajo milijardarji — delavec, ki je bogastva nakupičil, pa je dan za dnem v skrbeh, kako bo prehranil sebe in družino. In velikokrat niti dela nima. Ponuja svoje roke in svoj um — pa ni dela! In nihče vladajočih se ne briga za njegove življenske probleme. Kaj njim mar delavčevo pomankanje! Profit — ta jim je pred očmi.

Tudi ameriški premogarji žive v težkih razmerah. V neorganiziranih krajih se postopa z njimi, kakor s sužnji. V West Virginiji npr. so popolnoma brezpravní. V organiziranih krajih pa jim hočejo kompanije znižati plače vsaj na lestvico z l. 1917. Naravno je, da se organizirani premogarji branijo poslabšanja svojih življenskih razmer, ki so že itak dovolj slabe. Od 1. aprila t. l. so na stavki, kajti tedaj je potekla prejšnja pogodba, katero družbe še nočejo obnoviti. Nekaj malih družb pa je sklenilo dogovor z unijo na podlagi prejšnje mezde in obratujejo svoje rove in parne lopate naprej.

Bilo bi veliko boljše za celoto, če bi unija nastopala povsod kot celota in sprejela pogodbo z vsemi družbami istočasno. A borba je borba — unija ima v tej stavki pač svojo posebno taktiko in sedaj ni čas, da se bi pričekali med seboj radi nje. Če se izkaže za slabo, bo stvar članstva, da se je v bodoče varuje.

Zavedne žene razumemo sedanji položaj in smo odločne, da tudi me vztrajamo v borbi enako kakor naši možje. S tem pomagamo ne le sebi, ampak vsem ter posebno mladini, ker ji tako olajšamo njene boje v bodočnosti in ji damo priliko, da bo porabila svoje moči v druge svrhe. Profitarski sistem, ki je defini-

ran z besedo *kapitalizem*, tlači vse enako, delavca, njegovo ženo in njegove otroke. Zato smo ženske, katere se zavedamo krivičnosti sedanjega reda, za boj proti njemu. Tudi me hočemo, da pride dan rešitve, ko bo delavec siguren svojega kruha in svojega dela ter bo v družbi vpoštevan kot njen najkoristnejši član.

Letošnji Prvi maj so proslavila tukajšnja društva SNPJ. na svoji skupni priredbi, ki se je vršila v Cockerrillu (Newburgu). Bil je dan kakor nalašč, da je ljudstvo lahko prišlo od vseh strani, ki se je tudi odzvalo vabilu. Program shoda je bil zelo zanimiv. Med govorniki je bil tudi Fr. Zaitz, urednik Proletarca ter predsednik nadzornega odbora SNPJ. Dobro je ožigosal sedanji sistem, ljudsko nevednost, pope in razne hibe, ki nas ovirajo v napredku. Je mojster v govoru in bi ga še poslušali. Takih je treba med nami več, potem bi se še mnogim odprle oči.

Omenila sem, da se prištevam med vestne čitateljice tega lista, a berem tudi druge. Naročeni smo na sedem različnih listov, a izmed vseh mi najbolj ugajata Proletarec in Prosveta, nadalje pride v poštev lokalni list, ki prinaša dnevne novice, ostali pa so kakor veter vleče, zdaj sem zdaj tja, kjer pač kaže več profita. — *Frances Sinkovec.*

O DRAMSKIH PREDSTAVAH V WAUKEGANU IN DRUGEM.

WAUKEGAN, ILL. — Dopisi iz Waukegana in No. Chicaga v Proletarcu niso pogosti, čemur je menda vzrok brezbriznost med tistimi, ki se prištevajo k naprednim strujam. Res, da naša naselbina ni brez življenja. Celo veliko ga je! Ima pa pomankanje navdušenja za take stvari, ki bi morale biti vsemu naprednemu elementu svete. Dolžnost nas vseh je, da se poglobimo v delo za stvari, ki so nam potrebne, in da se poskušamo ubraniti vsega, kar nam je v škodo in da nastopamo proti vsemu, kar služi izkoriščanju. Imamo dobre liste, kakor sta Proletarec in Prosveta, katera nam jasno kažejo pota, ki vodijo v boljšo bodočnost in enako nam kažejo pota, kako izboljšati sedanjost.

Ako bi bilo delavstvo v stanju, da bi se zavedalo samo od sebe, v kolikšno kvar mu je brezbriznost, ako bi moglo spoznati krivice v najjasnejših obrisih, bi si že davno temeljito spremenilo razmere sebi v prid. A ker je spoznanje počasno, tudi uspehi niso taki kot bi jih mi radi.

Velikega pomena za nas so naši domovi Tukajšnji Slovenski narodni dom na vogalu McAllister in desete ceste je v kras naselbini. Imamo ga vrsto let. Vsi, ki se zavedajo, koliko truda je bilo vložnega vanj, koliko je bilo treba gmothno prispevati, takorekoč pritrpati, so ponosni na to stavbo. In koliko več bi nam lahko koristila, ako bi mi vsi hoteli!

Kaj je vzrok? Vzroki so lahko različni, največji pa so povsod med našim svetom tisti, ki imajo izvor v neslogi. Ali vlada med nami tista sloga kakršna bi morala? Razdeljeni smo v razne skupine. Vsi delamo za eno stvar, vsaki po svoje, in z zavistjo drug do drugega. To so občutki, ki jih človek dobi, kadar premišljuje o našem delu. In to so malenkosti, ki se jih lahko otresemo.

Razburimo se pri vsaki še tako mali stvari in pri tem onemogočamo samega sebe za težje naloge. Ali ne bi mogli opustiti takih napak ter bi rajše delali naprej složno vsi skupaj pod okriljem enotne skupine? Lahko, če hočemo. V složnosti bi svoj dom lahko povečali, ako se nam bi zdelo potrebno, in lahko bi ga izboljšali v vsem kar izboljšanja potrebuje.

Razne priredbe so pri nas skoro vedno na "dnevnem redu", to je, imamo jih pogostoma. Omogoča nam jih lastni dom. Večinoma so dobro obiskane. Čitalnica Slov. nar. doma je skupno s svojim mladinskim oddelkom priredila dne 17. aprila koncert, ki je imel zelo bogat program. Dvorana je bila napolnjena in prebitek, ki gre v blagajno SND., je precejšen. Čitalnica je vprizorila že precej iger, v nedeljo 15. maja pa vprizori dramo "Begunka", katera ima polno tragičnih prizorov. Vrši se v vojnem in povojnem času. Dr. Doljak, posestnik na Goriškem, ima šestletno hčerko Lucijo. Vojna je v deželi. Sovražne armade se bližajo Gorici. Ljudstvo beži. Na tem begu se dr. Doljaku izgubi hčerka, katero je vzel v zavetje neki železničar. V revščini, v kakršni je bil, ni mogel zanj dolgo skrbeti in jo je izročil svoji sestri Lenki. Lucija je dorasla v dekle. V njo se zaljubi Ivan, sin družine pri kateri je bila Lucija in ona mu je ljubezen vračala. Ivanova mati v to ljubezen ni privolila in je odpravila begunko Lucijo daleč proč. Tako je izgubila že svoj tretji dom.

Njen oče jo je neumorno iskal. Pomagala sta mu tudi njegov nečak, Albert ter Albertova žena, toda le navidezno. Tajno sta delovala, da zakrijeta vsako sled za Doljakovo hčerko. Po desetih letih iskanja in tugovanja pa nanese slučaj, da oče najde svojo Lucijo, ravno ko je bila ta na potu s svojim Ivanom v Ameriko.

Igra bo občinstvu ugajala, ker ima prizore ki spominjajo na vojne tragedije, in pa ker se vrši v kraju, ki je znan vsem našim ljudem.

Kot tajnica Čitalnice SND. vabim tukajšnje občinstvo, da pride dne 15. maja v obilnem številu na to predstavo. Enako vabimo na udeležbo rojake iz okoliških naselbin. Prepričali se boste sami, da to pisanje ni samo zato tukaj da napolnim vrste . . .

Po igri, ki je, kot rečeno, drama, bo tudi malo veselja. Ne malo, ampak mnogo. Predstava se prične točno ob 2., kar bo skrbel režiser Frank Velkoverh. Vpoštevanjte to in pridite ob določeni uri. — *A. M.*

Predavanja v klubu št. 1 J. S. Z. v Chicagu.

V prihodnji številki pričnemo priobčevati Molekovo predavanje, ki ga je imel v klubu št. 1 JSZ. o slovenski literaturi. Je zanimivo, in čitateljem bo z njegovo priobčitvijo gotovo ustrezno.

Sodrug Ivan Molek je predaval pred tem v klubu št. 1 dne 25. marca to leto o predmetu "Človek in vse-mir", v petek 27. maja pa bo imel svoje zaključno predavanje v tej sezoni. Predaval bo o *seksualni adaptaciji in pomankljivostih monogamije* (enoženstva). To vprašanje je zelo važno, ker se tiče vsakega normalnega in zdravega človeka, pa naj bo oženjen ali samec. Vsa Molekova predavanja so bila objavljena v "Proletarcu", besedilo tega predavanja pa ne bo priobčeno. Kdor ga hoče slišati in lahko pride, naj pride v dvorano SNPJ. omenjeni večer. Vstop je vsakemu prost.

Zelo interesantno je bilo predavanje o biologiji, spremljano s slikami, ki ga je imel dne 29. aprila v klubu št. 1 dr. Joseph H. Greer v angleščini.

V petek 25. marca je referiral s. F. S. Tauchar o slovenskih domovih v Ameriki z ozirom na naše socialistično gibanje. — Predavanja in diskuzije bomo prirejali v klubu št. 1 po možnosti tudi v poletnih mesecih. — *P. O.*

Poročilo o vzhodnoohijski konferenci J. S. Z.

V nedeljo 1. maja se je vršilo v Slovenskem domu v Bridgeportu (Boydsvillu), Ohio, zborovanje vzhodnoohijske konference JSZ., kateri pripadajo klubi J. S. Z. in društva "Izobraževalne akcije JSZ. v vzhodnem Ohiju in West Virginiji.

Sejo je ob 10. dopoldne otvoril konferenčni tajnik Nace Žlemberger. Za predsednika konference je bil soglasno izvoljen sod. Frank Blatnik in za zapisnikarja sod. Fr. Kovach. Izmed osmih klubov JSZ. v tem okrožju so bili na zborovanju zastopani s svojimi delegati štirje in dva društva Izobraževalne akcije JSZ. Navzoči so bili: za klub št. 2, Glencoe: Albina Kravanja; klub št. 11, Bridgeport: Frank Kotar, Joe Snoy, Frank Blatnik, John Drejšnik, Louis Gorenc, Frank Pavlovič, Fr. Verščaj, Anton Bobnar, Martin Kos; klub št. 26, Neffs: Julija Rozman in Florian Pišek; klub št. 189, Blaine: Frank Kovach, Pavel Ilov, Anton M. Bradley; od društva št. 54 SNPJ.: Nace Žlemberger; od društva št. 333, Blaine: Joe Vičič. Skupaj je bilo navzočih sedemnajst zastopnikov in devet gostov.

Vzrok, da udeležba ni bila večja je v stavki premarjev, kajti precej sodrugov je odšlo v druge kraje. Zborovanje je bilo zelo zanimivo. Tajnik konference je popisal imena vseh udeležencev, in v gotovih točkah dnevnega reda so bili klicani po imenu, da so povedali svoja mnenja ter podali poročila iz svojih naselbin. Ta način se je izkazal za zelo praktičen.

Kot razvidno iz imenika, smo imeli na tem zborovanju tudi dve sodruginji. Albina Kravanja je poročala o medvojnem in povojnem socialističnem gibanju v starem kraju. Naglašala je, da so samo tiste delavske organizacije močne, katerih članstvo je navdušeno ter sposobno vztrajati, in da je potrebno da vztrajamo tudi mi.

V eni splošni razpravi je Nace Žlemberger dejal, da se bi moral vsak delavec varovati obupavati nad svojim pokretom. Gladke poti ni. Socialistično gibanje je primerjal mogočnemu drevesu, ki razprostira svoje korenine in veje v vse kraje. Socialistično gibanje je drevo, ki je razprostrto v vse kraje sveta. Drevo ne zraste čez noč. Prestati mora marsikakšen vihar, toda če je močno, se ne zlomi. J. S. Z. je del tega drevesa. In naša dolžnost je, da delamo v nji na polju socialistične agitacije in prave delavske vzgoje. Govoril je tudi o ameriški imperialistični politiki, in o naporih kitajskega ljudstva, ki se junaško bori za osvoboditev izpod zunanje imperialistične nadvlade. Vodijo ga bojevniki, ki so se v Evropi in v Ameriki navzeli socialističnih idej, se seznanili s socialistično literaturo in zgradili stranko, katera hoče ne samo osvoboditev Kitajske ampak tudi velike socialne reforme. Naglašal je važnost socialističnega časopisja in literature, ter poudarjal, da je naloga vsakega slovenskega delavca širiti svoje glasilo "Proletarca" kolikor največ mogoče.

Razprave so bile obširne in zborovanje je trajalo do popoldne, ko je bilo treba prepustiti prostor druš. št. 13 SNPJ., katero zboruje v isti dvorani.

Ker naša konferenčna organizacija še nima nikakih gmotnih sredstev, so se zastopniki klubov izrekli, da bodo vplivali na sejah, da prispeva v pokritje stroškov Konference vsak klub najmanj \$2. Prihodnje zborovanje bo v Blaine, datum pa določi kon-

ferenčni tajnik v sporazumu s klubi in odborom. Za tajnika Konference je bil ponovno soglasno izvoljen Nace Žlemberger in za organizatorja ponovno Frank Kovach. — *Poročevalec.*

DVA SHODA J. S. Z. V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 22. maja po konferenci JSZ. se bo vršil v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu shod, na katerem bo govoril med drugimi s. Frank Zaitz, urednik "Proletarca", v petek dne 27. maja pa bo govoril v Slov. narodnem domu v Clevelandu. Rezervirajte si te datume in opozorite nanje tudi druge, kajti čimvečja udeležba, toliko bolje za vse. Oba shoda bosta zanimiva in važna. — *J. K.*

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z. IN DRUGIH SOC. ORGANIZACIJ.

MAJ.

BARBERTON, O. — Veselica kluba št. 232 JSZ. v soboto 14. maja zvečer v dvorani društva "Domovina".

COLLINWOOD, O. — Konferenca J. S. Z. v nedeljo 22. maja v Slov. del. domu.

COLLINWOOD, O. — V soboto 21. maja, dan pred konferenco JSZ., priredi klub št. 49 veselico v Slovenskem delavskem domu.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. maja koncert soc. pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

COLLINWOOD, O. — V nedeljo 22. maja shod JSZ. v Slovenskem delavskem domu.

CLEVELAND, O. — V petek 27. maja shod kluba št. 27 JSZ. v Slov. nar. domu, na katerem bo govoril Fr. Zaitz o položaju v Mehiki in o ameriškem imperializmu.

JUNIJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 19. junija piknik soc. stranke okraja Cook v Riverview parku na Western Ave. Govoril bo milwauški župan sodrug Hoan in drugi.

JULIJ.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 31. julija piknik kluba št. 27 JSZ.

OKTOBER.

CLEVELAND, O. — Koncert pevskega zbora "Zarja" v nedeljo 9. oktobra v Slov. nar. domu.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 16. oktobra v dvorani ČSPS.

NOVEMBER.

CHICAGO, ILL. — Koncert pevskega zbora "Sava" v nedeljo 27. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Dne 31. decembra Silvestrova zabava kluba št. 1 v dvorani SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Slovenskem Del. Domu, 15333 Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se sej redno, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — Tajnik.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Poživimo kampanjo, katere cilj je pridobiti dva tisoč naročnikov več "Proletarcu".

Minilo je dva meseca, od kar je bila otvorjena kampanja, katere cilj je pridobiti Proletarcu 2.000 naročnikov več kot jih ima. Kot je razvidno iz izkaza, ki je bil priobčen v zadnji številki pod rubriko "Kampanja za razširjenje Proletarca"; so klubi in posamezniki dobili v tej agitaciji 236 naročnin. To število je v primeri s prvim majhno, in treba bo večjega odziva ako imamo resen namen doseči cilj. Do sedaj se je kampanje udeležilo le 24 posameznikov in šest klubov JSZ. "Proletarec" ima nad 180 stalnih zastopnikov, torej je število onih, ki so posegli v agitacijo za razširjenje Proletarca, zelo majhno.

Vpoštevamo en zadržek, ki je do gotove meje vzrok, da ni rezultat te agitacije boljši kot je. Mnogi naši sodrugi in somišljeniki so bili zadnje tedne zaposleni z nabiranjem naročnin, prispevkov in oglasov za prvomajsko številko Proletarca. Tudi razpečevanje jim je vzelo precej časa.

Dela s prvomajsko številko je bilo mnogo, in s sodelovanjem smo ga izvršili v zadovoljstvo vseh. Sedaj pa je potrebno, da se koncentriramo v agitaciji za razširjenje našega glasila. Kjer se še niste udeležili kampanje, ne odlašajte. Vsakdo naj stori kolikor more, pa bo cilj dosežen.

S. Tancek, Girard, O., je poslal v kampanji za razširjenje Proletarca devet novih naročnin. Girard je majhna naselbina, in Proletarec je v nji precej razširjen. Čemu ne bi bil še bolj razširjen, je dejal s. Tancek, in ga je razširil. Kot vidite v zadnjem izkazu, je na prvem mestu klub št. 1, in na drugem klub št. 27. Izmed posameznikov imata prvenstvo s. Anton Zornik in Joseph Radelj, v klubu št. 1 pa Fr. Udovih, ki ima enako število naročnin kot omenjena dva sodruga. Od objave zadnjega izkaza pa je s. Udovih izmed posameznikov na prvem mestu. Dober uspeh je dosegel tudi s. Pompe, Burgettstown, Pa. Dasi je naselbina majhna in so delavske razmere slabe, je dobil osem novih naročnikov. Po več naročnin so poslali tudi Christina Omahne, Clinton, Ind.; J. Langerholc, W. Newton, Pa.; John Lamuth, Detroit, Mich.; M. Tekavec, Canonsburg, Pa., in drugi. Imena vseh so objavljena v prej omenjeni rubriki vsaki drugi teden. Objavljena bodo zaeno s številom poslanih naročnin zopet v prihodnji izdaji. — Ko to pišemo, smo prejeli pismo od s. Gorenca, Arma, Kans., v katerem je poslal pet naročnin. Udeleži se kampanje ter zagotavlja, da bo ostal v njenih prvih vrstah.

Frank Lark, tajnik kluba JSZ. na Subletu, Wyo., je poslal 14 celoletnih naročnin, katere je plačal klub. Klub na Subletu je edina postojanka JSZ. na zapadu, in je vreden imena postojanka.

V prihodnji številki bo priobčen seznam nagrad, ki jih dobe kontestanti, ter kvote in kvotni distrikti. Do tedaj pa pričakujemo od vas vseh, da se oglašate pogostoma in da storite kolikor mogoče, da dosežemo število dva tisoč. Manjka do njega še mnogo, torej bo treba mnogo delati. A dosegli ga bomo, in sicer kmalu, če bomo aktivni vsi, in čez dolgo, če bomo pustili vse delo samo nekaterim sodrugom in somišljenikom.

Prispevki za prvomajsko številko "Proletarca".

Greensboro, Pa.: Po 25c: Joseph Pestotnik, John Pestotnik, Anton Maslo, Angeline Kus, John Petrovič, Marija Kus, skupaj \$1.50.

Detroit, Mich.: Paul Ocepek \$1; po 50c: J. Ocepek, J. Erjavec, J. Selišnik, Anton Modic, R. Potočnik, J. Zrimec, J. Lapp, A. Semrov, F. Kuhovski, Frank Krese; Louis Ivanc 75c; po 30c: F. Oblak, L. Junko; po 25c: J. Anžiček, J. Pritmar, Martin Mantony, A. Zrimec, P. Pristauc, J. Lamuth, A. Semec, skupaj \$9.10. (Poslal John Lamuth).

Cleveland, O.: John Eržen \$1; po 50c: Ivanka Sterle, L. Kožuh, J. Bukovnik; M. Mesec 39c; po 25c: Mary Stražišar, J. Papich, Fr. Cerkenik, Fr. Tratnik, J. Papež, Fr. Rant, J. Komar, T. Studnik, J. Rožanc, J. Okorn, F. Strumbl, L. Šterle, M. Jaksich, A. Aucin, P. Delost, J. Vidmar, A. Mele, T. Mistek, L. Sterle ml., L. Zorko, skupaj \$7.80. (Poslal Louis Zorko).

Aurora, Ill.: John Kuhar 26c.

Ely, Minn.: John Teran \$1.25.

Chicago, Ill.: Po \$1: John Rayer, Sava Bojanovich, Frank Florjancich; po 50c: V. Ločniškar, J. Vogrich, Frank Bozich; L. Zidar 25c, skupaj \$4.75.

Rock Springs, Wyo.: Jos. Dolinar 48c.

Cleveland, O.: A. Jankovich \$1; M. Cheligoy 50c; Joseph Grill 25c, Anton Spendal 20c, skupaj \$1.95.

Harwick, Pa.: Po \$1: Martin Prašnikar, Ant. Jabinšek, M. Mrvaš, D. Mrvaš, Mary Prašnikar, skupaj \$5. (Poslala Mary Prašnikar).

Latrobe, Pa.: John Fradel 50c; John Ban 25c; skupaj 75c.

Scotfield, Utah: Peter Zmerzlikar 50c.

LaSalle, Ill.: Leo Zevnik 75c; Joseph Trdin 50c; skupaj \$1.25.

Forest City, Pa.: Po 25c: J. Barlič, I. Rajkovich; skupaj 50c.

Collinwood, O.: Max Slanovich \$1.80; po \$1: J. Lokar, J. Presterl; po 50c: A. Stokel, M. Sneider; po 25c: Fr. Mihelich, P. Ster, V. Coff, James Kozel, G. Knafelc, S. Bajec, F. Barbich; po 15c: J. F. Durn, Frances Čič, skupaj \$6.85.

Morley, Colo.: Tony Slavec 25c.

Boone, Colo.: Mike Pogorelec 25c.

Virdeń, Ill.: Po 25c: A. Strukelj, F. F. Novak, B. Robas, J. Kogoy, skupaj \$1.

Ely, Minn.: J. Teran in J. Push nabrala med prijatelji Proletarca \$6.15.

Canonsburg, Pa.: Marko Tekavec nabral na prvomajski proslavi \$15.07.

Maynard, O.: Po 25c: J. Kafre, L. Bregar, L. Berlot, J. Slanovec, F. Spendal, A. Zlatoper, skupaj \$1.50.

Waukegan, Ill.: Louis Kužnik \$1; Joseph Rigler 75c, skupaj \$1.50. Skupaj v tem izkazu \$67.66. Zadnji izkaz \$186.29, skupaj \$253.95.

PO PRVOMAJSKI SLAVNOSTI KLUBOV ŠT. 27 IN 49 V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — Udeležba na prvomajski slavnosti klubov št. 27 in 49 v Clevelandu, ki se je vršila v Slov. nar. domu, je bila precej dobra, vzlic temu, da se je vršila v domu isti čas še neka druga priredba (ki pa seveda ni imela prvomajskega značaja). Na naši slavnosti je govoril sodrug Matt Petrovich iz Collinwooda, ki je nam slikal pomen Prvega maja, kateri predstavlja simbol delavske solidarnosti. Go-

voril je o razvoju socialističnega gibanja, o vzrokih počasnega napredka in o sposobnosti, kajti kakor je treba sposobnosti za vsako delo ki se ga hoče uspešno opraviti, tako jo je treba tudi za socializem. Kadar bo delavstvo imelo dovolj socialistične vzgoje, kadar bo znalo trezno razmišljati o problemih ki se ga najbolj tičejo, ko se v polni meri zave pomena solidarnosti, bo v stanju izvojevati odločilne zmage v borbi za novi gospodarski in socialni red — socializem!

Ko je govornik končal, je moški zbor "Zarje" zapel "Marseljezo" in "Združimo se!" Po programu se je razvila prosta zabava in imeli smo tudi ples. Igral je sod. Fr. Barbič.

Delavska zavest ni še umrla, kakor so nekateri zadnja leta tako trdovratno trdili, češ, vse je zaspalo, nikoli ne bo nič . . . Na tej slavnosti smo videli med drugimi tudi take, ki jih nismo pričakovali. Prišli so med nas in mi upamo, da se zopet povrnejo v krog naših organizacij ter postanejo aktivni v njih. Razpoloženje je bilo tako lepo in bratsko, da je bil človek tega v resnici vesel. In čemu ne bi bilo! Vsi smo delavci, vsi se moramo boriti za svoj obstanek, in naši interesi so enaki. Bilo bi dobro, če bi imeli več takih priredb, več shodov in predavanj. — Vstopnina na našo prvomajsko proslavo je bila prosta, pa smo vseeno imeli toliko dohodkov, da smo z njimi pokrili vse izdatke priredbe in poleg tega je še \$27 prebitka.

John Krebelj.

Prvomajska slavnost društev S. N. P. J. v Kansasu.

Društva SNPJ. v Kansasu imajo običaj, da skupno prirede vsako leto svojo prvomajsko manifestacijo, ki se vrši vsakikrat v drugi naselbini. Letos so jo imeli v Cockerillu. Društva SNPJ. v Kansasu, katerih je 19, imajo svoj zastavni odbor, z izjemo društva v Kansas Cityju, ki je oddaljeno od drugih. Društva v premo-govnem okrožju imajo skupno zastavo, od tod ime, "zastavni odbor". Imajo od časa do časa skupne konference pod avspicijo tega odbora, in tako je prišlo, da so se že leta 1908 odločila imeti skupne prvomaj-ske slavnosti. Društva SNPJ. v Kansasu so edina, ki jih imajo v takem obsegu.

Letošnji prvomajski prireditvi je predsedoval Joe Pihl, predsednik društva št. 235 v Cockerillu. Zanimivo je bilo petje slovenske mladine iz Grossa, katero je vodila ter spremljala na glasovir Miss Amalija Šular, učiteljica po poklicu. Njen zbor je zapel "Marseljezo" in potem še pesem "Miners Child". Prvi je bil predstavljen Martin Stefančič, ki je v svojem govoru podal nekoliko zgodovine zveze kansasških društev SNPJ., katera bo 1. maja drugo leto imela slavnost dvajsetletnice. Za njim je bila predstavljena Miss Margaret Bono, zvižgalka, katero je spremljala na glasovir Miss Mary Šular. Izvajali sta skladbe "Robins Return" in "Hawaiian Breeze". Miss Boni ima v svoji umetnosti jako "dober, mnogo obetajoč talent, in če ga bo negovala, bo dosegla dobro karijero. Herman Rugelj, predsednik društva št. 72, je govoril v angleščini. Herman je član mlade generacije, aktiven dečko, ki ima na odru jako dober nastop in bo v gibanju za pridobitev mladine lahko mnogo storil in dosegel. Istotako je govoril angleško Herman Mlinarich, predsednik novega mladinskega društva Sunflower, SNPJ., ki je ustanovljeno v Arma. Od takih predstavnikov naše mladine je odvisno, in ševeda tudi od starejših članov, v koliko se nam bo posrečilo pri-

dobiti novo generacijo v SNPJ. Anton Šular, član gl. porotnega odbora SNPJ., je govoril o važnosti, ki jo ima za delavstvo socialistično gibanje, in apeliral na kansaske člane SNPJ., da reorganizirajo ter utrdijo klube JSZ. kakor so bili nekoč. Nato je bil udeležencem predstavljen Fr. Zaitz, predsednik gl. nadzornega odbora SNPJ., ki je govoril o splošnem položaju, o početku SNPJ., njenih bojih v prošlosti in njenih problemih ter bojih ki jih ima danes, o vprašanju naše bodočnosti, o slovenski mladini itd. Govoril je nad eno uro. Po izčrpanem programu je sledila prosta zabava. Udeležba je bila tolikšna kot že dolgo ne, in mnogo ljudi ni moglo v dvorano.

Drugi dan (2. maja) sta se vršila še dva shoda SNPJ. Prvi je bil na Edisonu ob 2. popoldne, ki se je vršil pod avspicijo druš. 225. Predsedoval je Peregrin Burgar. Govorili so Fr. Zaitz, Anton Šular, Joe Bratkovich in Jacob Baloh. Prvemu govorniku je bilo stavljenih tudi nekaj vprašanj.

Zvečer se je vršil shod v Frontenacu pod avspicijo druš. št. 27 SNPJ. Predsedoval je Louis Slapšek. Na obeh teh shodih se je razpravljalo največ o notranjih problemih SNPJ., kot o zavarovanju za bolniške podpore, pridobivanju novih članov, agitaciji med mladino in podobno. Na shodu v Frontenacu so govorili Fr. Zaitz, H. Rugelj, ki je tukaj govoril slovensko, Anton Šular, Martin Stefančič, in oglašili so se tudi J. Rugelj, Rupar in Sušnik. Udeležba na Edisonu je bila dobra in v Frontenacu povoljna. Oba ta shoda sta napravila dober vtis. — *Poročevalec.*

POROČILA O PRVOMAJSKI SLAVNOSTI KLUBA J. S. Z. V VIRDNU.

VIRDEN, ILL. — Prvomajska slavnost kluba št. 50 JSZ. je dobro uspela. Udeležba je bila prvovrstna posebno ako vpoštevam sedanje razmere, v katerih žive naši rudarji. Ker je bil dan izredno lep, smo dobili posetnike tudi iz oddaljenih naselbin tega okraja, ki so praznovali z nami mednarodni delavski praznik. Na shodu je govoril sodrug John Goršek, predsednik gl. porotnega odbora SNPJ., ki je posegel v zgodovino delavskega gibanja in v boje, v katerih smo danes, ter v boje, v katerih smo bili v prošlosti — vedno proti našemu skupnemu sovražniku, in včasih v svojo škodo tudi med seboj. Govoril je tudi o postanku SNPJ. ter njenemu razvoju. Omenjal je njene nasprotnike, katerih ni več, in ne bo ne onih, ki so danes njeni nasprotniki, ona pa ostane. Ker so bili navzoči izključno člani SNPJ., jim je priporočal, da naj se zanimajo za vse njene probleme, in jim tudi svetoyal, da naj glasujejo za iniciativo, katere namen je ozdraviti naše bolniške zavarovalninske razrede.

Govoril je o našem tisku, ter živo poudarjal, kako potrebno je, da delavstvo čita svoje liste.

Razdanih je bilo več izvodov prvomajske številke Proletarca, in klub št. 50 je ob tej priliki prispeval 85 Proletarcu v podporo. Priredbe kakršna je bila ta tukaj že dolgo ni bilo, in bila je uspešna tudi gmotno. Klubova blagajna je pridobila kak stotak, in tako je trud sodrugov tudi od te strani prinesel ugoden rezultat. — *Frank Iersich.*

Ali je vaš klub zastopan v seznamu priredb klubov J. S. Z.? Vsak klub v vsaki naselbini bi moral imeti vsaj dve večji prireditvi vsako leto. Aktivnosti klubov JSZ. so razvidne iz priredb, ki jih imajo, in iz agitacije, ki jo vrše.

✠ VŠČIPCI. ✠

FLEČKAJNARSKI KARNEVAL.

Pri sv. Štefanu bodo imeli "karneval". Imeli bodo "štante" in kolesa s številkami. "Za to nastavljeni ljudje" bodo pobirali kvodre in dajme. Kdor bo zadel dobi, a težko je zadeti. Profit gre onim ki lastujejo štante in frančiškanom. Takšni so kramarji pri kranjski cerkvi.

Reklama, ki jo vodi flečkajnarSKI dnevnik za "karneval", pa je takale:

Chikažani vsi na "auf"!

Pa ne mislite dragi rojaki, da smo na "auf" zato, ker so zadnje nedeljo, ko je bilo 1. maja, nekje kričali lawndalski rdečkarji ter mahali z rdečimi zastavami proti luni, misleč, da so na luni tudi rdečkarji. Na rdečkarje se pri nas nihče ne zmeni. Ko bi jih tako poznali po drugih naselbinah, bi se tudi ne mnogo, kajti spoznali bi, kakšni tički so lanwdalski rdečkarji in da ne znajo družega, kakor slovenske delavce po Ameriki vlečt za nos. We don't worry about them! Not at all! — Ampak kar nas zanima je to:

Cerkveni karneval bomo imeli, in to pot mora bit tak, kakor še ni bil dōslej. Noseri, smo djal, jesen ne bomo karnevalov več prirejal. Takrat gremo v goro, takrat je trgategv, je treba preiati itd. Kaj bi nas takrat cukali. Spomladi nas dajte in ubogalo se nas je, zato bo pa zdaj naš karneval.

Sreča bo tiste dni med nami gostovala in vsak jo bo deležen, ki se bo udeležil karnevala. Nekaj posebnega je pa še to, da nekdo bo dobil za 10c krasen Ford avtomobil. — Kdor ne verjame, naj pride v župnišče po pojasnila in jih bo dobil. Rojakom je priporočati, naj vsak kar največ more prodaja avtomobil. Samo 10c stane. Na delo vsi, da ga prodamo vsem Chikažanom in vsem okoličanom!

Ali ni to sijajno spričevalo "razumnštva" v farovžu slovenskih frančiškanov? Farani, čestitamo vam, in tudi vašim štantom. — *Grrr*.

KOLEDAR V OBLAKIH.

Prosim, vprašajte Mr. Bingelja, ki binglja po Chicagu, kedaj bo izdal svoj najboljši, najzanimivejši in največji koledar? Težko ga pričakujemo. Moj prijatelj, katerega Bingelj nikakor ne more prepričati, da je belo črno in črno belo, pravi, da Bingljev koledar izide o sv. Nikolii. — *Bingeljnov prijatelj iz Clevelanda*.

NOVA OFENZIVA.

Prijatelj, ki vidi v odbor HBZ. in se pozna z njegovimi najvišjimi in najnižjimi člani, mi je pravil, da "progresivni" blok HBZ. priznava svoj poraz v HBZ., četudi ne javno. Grškoviču je uneslo. Ziničevi in Chas. Novakovi "komunisti" pa so baje dobili nalogo, da naj svoje "snage" (moči) koncentrirajo v SNPJ. Pravijo, da se jim SNPJ. celo bolj izplača kakor HBZ. Posebno v boleznii in v "bolezni" se izplača. — *Pittsburghska cekarca*.

KJE JE OLD TIMER?

Kaj se je dogodilo pueblskemu Old-timerju? Pa ne, da bi mu zadal smrtne rane Pepe s pipcem? Prosimo, pojasnite nam, kajti Old Timerja smo tudi v Minnesoti radi imeli. — *Viko Vikovič*.

NEVIHTA V K.S.K.J. POTIHNILA.

Grdina in kompanisti so v KSKJ. potlačili vsako "razkrinkanje" korupcije pri kupovanju bondov. Članstvo molči in študira, kako bi napovedalo vojno Mehiki ter obvarovalo tam svoje ameriške interese. Tiho-ta ki so jo ustvarili glavarji, pa vlada le na površju. Med seboj sikajo kakor gadje. Res, "komišen" je vrag, ki zapelje največjega katoliškega moža v smrten greh, katerega taji, da napravi pri tem še božji rop. Mike Cegare pravi: Naj se le dajejo, v listu se ne bodo.

Jerry Pengov.

ERAMUSOVO REŠETO IN PLEVE.

Čikašk 'Radnik' ima v Parizu posebnega "saradnika", ki piše "članke". Mož, ali kar je že, podpisuje se z Erasmus, je vreden svojih drugov v odboru, katerega člani se zmerjajo med seboj s špijoni, agenti provokatorji in kruhoborci.

To kar on piše, ne zasluži resnega odgovora. Tudi čitatelji Radnika so se že zelo naveličali svojih vodij. V tem letu je "Radnik" nazadoval za okrog tisoč naročnikov, in to je z Erasmusom in z Radnikom pod sedanjim njegovim vodstvom najefektivnejša polemika.

DOBROHOTEN NASVET.

Kdor piše kritiko, naj bo objektivn, pa se mu ljudje ne bodo čudili, češ, le kam je gledal, koga poslušal?! Sicer pa se kritiki navadno bolj motijo kakor tisti, katere kritizirajo. —V.

"ENKRAT NA TEDEN."

"G.S." bo v bodoče, dokler bo, izhajal enkrat na teden, na štirih straneh. Urednik je v pojasnilo porabil precej prve strani in se jezi nad "nasprotniki", ki bodo rjuli veselja. Ne, nasprotniki ki jih ima Bingelj v mislih, se za njegovo škripanje in tugovanje niti ne zmenijo. Hudo pa je tistim "svobodomislecem" in "progresivcem", ki so učenega možička podprli, priporočili njegov list in se iskrili veselja, kadar je "udrihal". Sedaj pa morajo držati svečo. — *RR*.

VELIK USPEH KONFERENCE J. S. Z. V SHEBOYGANU.

V nedeljo 8. maja se je vršila v Sheboyganu, Wis., konferenca JSZ., katere se je udeležilo 18 delegatov iz naselbin Chicago, Waukegan-North Chicago, Milwaukee, West Allis in Sheboygan. Vsega skupaj je bilo na konferenci 35 udeležencev. Predsedoval je Donald J. Lotrich, zapisnik pa je vodil Jos. Radelj mlajši. Razprave so bile živahne in stvarne. Za konferenčne-tajnika je bil ponovno izvoljen Albert Hrast. Prihodnja konferenca se bo vršila v Waukeganu. Popoldne je sheboyganski klub imel lepo priredbo, katero je posetilo toliko ljudi kolikor jih je moglo v Fludernikovo dvorano. Na nji je govoril Chas. Pogorelec, nastopili so pevski zbori in godba je izvajala svoj del sporeda.

To je bila druga konferenca JSZ. za to okrožje, in bila je uspešna.

Poročevalec.

Desetletnica Slovenskega doma v Girardu.

Girard v državi Ohio je že precej stara slovenska naselbina, kar priča dejstvo, da je društvo Ljubljana št. 49 SNPJ. že obhajalo dvajsetletnico, društvo Sava, št. 18 SSPZ. pa jo bo v kratkem. Poleg podpornih imamo tudi razna druga društva, in pa klub št. 222 JSZ., ki je že dolgo aktiven. V naši naselbini so se vršili že mnogi shodi in slavnosti, dasi ni velika — kakih sedemdeset družin. Kajne, z "metropolo" v okraju Cuyahoga se

jan tako, da ne bo imel nihče vzroka za pritoževanje.

Kar se tiče našega časopisja, sta tu najbolj razširjena Prosveta in Proletarec. Za slednjega je še precej polja, vendar pa smatramo, da je proporcionalno pri nas bolj razširjen kakor v večina drugih naselbin.

Girardska naselbina torej deluje brez posebnega šuma, in za svojo velikost je — uverjen sem da se ne motim — ena najaktivnejših kar je slovenskih naselbin v Ameriki. Ni

SLOVENSKI DOM, GIRARD, OHIO.

ne moremo niti od daleč primerjati po številu naseljencev.

Imamo pa lahko vest, kar se tiče društvenega življenja in splošnih aktivnosti.

Imamo svoj Slovenski dom, kateri bo obhajal v pondeljek na spominski dan (praznik) dne 30. maja slavnost desetletnice.

Dom, katerega vidite tu na sliki, je za našo naselbino zelo velik. Ima prostorno dvorano, spodaj trgovinske prostore in več sob ter primeren oder. V bližini Girarda je naselbina Warren, ono kraj meje v Pennsylvaniji je Farrell, tu blizu pa je Youngstown, ki je največje mesto v tem kraju; Bessemer, kjer je precej slovenskih družin, tudi ni daleč od tu.

Opozarjamo naše prijatelje vseh psovod v tej okolici, da pridejo na slavnost dne 30. maja. Njen program bo zelo obširen, in bo izva-

pa še popolna. V marsičem se bi mogla izboljšati, in skrbeli bomo, da bomo tudi v bodoče šli naprej po poti, ki vodi v napredek in nikamor drugam.—*John Anžiček.*

Nekoliko zgodovine kluba J. S. Z. v Barbertonu.

Klub št. 232 JSZ. je bil ustanovljen 3. decembra 1922 pri sod. Lovrenc Franku. Pristopilo je vanj 16 članov, ki so razvili agitacijo tako, da je dosegel v teku petih mesecev število 60 članov. To je za naselbino kakor je Barberton že visoka številka. Okrog tega števila se je potem članstvo kluba držalo. Ta ali oni je odstopil, kdo drugi pristopil, pa se je ohranilo ravnotežje. Takratni tajnik je bil A. Pečnik, ki je vodil tajništvo do 1924. leta, potem je bil izvoljen za

tajnika sod. Joe Tursich, ki je ostal v svojem uradu do l. 1925, od tedaj naprej pa vodi tajništvo kluba podpisani. Dne 11. novembra 1923 smo pod okriljem kluba ustanovili pevski zbor, kateremu smo dali ime "Prešeren". Pristopilo je vanj 14 članov, in zbor je zelo lepo prospeval. Nekaj mesecev pozneje smo ga reorganizirali v mešan zbor, kateri je štel 26 članov in članic. Treba je bilo mnogo naporov, veliko besed in agitacije ter preudarnosti, da smo dosegli toliko v razmeroma kratkem času. Pevovodja zborja je bil ves čas John Bolka iz Akrona, ki ga je vestno poučeval.

A pot ni bila gladka. Čemu naj bi pustili prospevati zboru, ki je toliko obetal? Ustanovili so pevsko društvo "Danica", ki ga je podučeval isti pevovodja. Prišli so nespozrazumi, "strankarstvo", in naš pevski zbor je l. 1926 prenehal z vajami. Bile so krive okolščine, ne mi. Kakor marsikje, je bilo tudi tukaj pravilo, da en človek ne more služiti dvema gospodarjema, ne da bi prišlo z njim prej ali slej kaj v navskrižje. In če se pri tem še ne zaveda, kaj je delavsko gibanje za delavstvo — kaj moreš ti ali jaz zato!

Iskali smo drugega pevovodjo z oglasi v listih, in res sta se oglasila dva — eden iz Waukegana, drugi iz Kanade. Sporočili smo jima, da plača naš zbor \$5 od vaje, in pa kakšne so tukajšnje razmere. Menda jima ni ugajalo, kar potem nisimo dobili več odgovora. Tako je naš pevski zbor moral popolnoma prenehati. Ko hitro pa se nam ponudi prilika dobiti učitelja, ga bomo obnovili. V velikih mestih ni takih težav v tem oziru, a v malih — teh zaprek kar mrgoli, če hočeš delovati na glasbenem in na prosvetnem polju sploh. So stranke, "vera" prileze vmes, morda je še župnik, "ki ne dovoli" temu ali onemu to in to — pa je kar naenkrat ogenj v strehi, da ga niti sveti Florijan ne more pogasiti.

V ostalem se naš klub giblje v zelo dobrem agitacijskem razpoloženju in upam, da v takem ostane.

John Jankovič.

Ako ste zmožni čitati angleško, naročite "Outline of History", ki jo je spisal slavni angleški pisatelj in zgodovinar H. G. Wells. Stane \$5. Naroča se pri "Proletarcu". V zalogi imamo tudi razne druge angleške knjige. Glej naš cenik slovenskih in angleških knjig. Največja slovenska knjigarna v Ameriki.

Prihodnje zborovanje ohijske konference J. S. Z. ter njeni shodi.

Kot je bilo že poročano, se vrši prihodnje zborovanje ohijske Konference JSZ. (severne) v Slov. delav. domu v Collinwoodu dne 22. maja — pričetek ob 9. dopoldne. Kakor so bila uspešna vsa njena dosežanja zborovanja, tako upamo bo tudi prihodnje. En važen pogoj za uspeh je, da so soc. klubi in k izobraževalni akciji pripadajoča društva, ki so ob enem tudi člani konference, dobro reprezentirana na teh zborovanjih.

Kot redna institucija naših zborovanj je tradicionalna prireditelj zabave v prid konference, ki se vrši v kraju zborovanja večer pred zborovanjem. Za prireditelj teh zabavnih večerov je odgovoren soc. klub dotične naselbine v kateri se vrši zborovanje. In ob tej priliki pade ta odgovornost na collinwoodski klub št. 49 JSZ., kateri priredi veselico v soboto večer dne 21. maja v spodnjih prostorih Slov. delav. doma na Waterloo cesti, v prid Ohijske konference, kot že omenjeno. Sodruga in simpatičarje našega pokreta tukaj vabimo, da ne izostanejo od te prireditve.

Poročano je že tudi bilo, da priredi Ohijska konference, po nalogu zadnjega zborovanja, vrsto javnih shodov v vseh naselbinah njenih postojank, ter da bo na njih nastopil kot glavni govornik urednik Proletarca, sodrug Frank Zaitz. Ta naša želja se bo izpol-

nila v bližnji bodočnosti, koncem meseca maja in v pričetku junija. Shodi se bodo vršili pod avspicijo Ohijske konference in posameznih klubov JSZ. Število shodov na katerih bo nastopil sodrug Zaitz je šest: trije se bodo vršili v clevelandski naselbini (Collinwoodu, Clevelandu in West Parku), in po eden v Girardu, Warremu in Barbertonu.

Prvi izmed teh shodov se bo vršil v Collinwoodu in sicer popoldne na dan konferenčnega zborovanja dne 22. maja. Pričetek shoda je ob pol treh pop. v Slov. del. domu. Drugi shod se bo vršil v Clevelandu v avditoriju S.N.D. v petek večer dne 27. maja, in tretji pa v West Parku naslednji dan, ali v soboto dne 28. maja v tamkajšnjem Narodnem domu. Oba zadnja shoda se pričneta ob osmi uri zvečer. Glede shoda na West Parku je ob času pisanja teh vrstic v teku pogovor med tamkajšnjim društvom "Delavec" S.N.P.J. in Ohijsko konferenco za skupno prireditelj istega. Po zaključanju shodov v Clevelandu se bo sodrug Zaitz podal v Girard, kjer bo nastopil kot glavni govornik dne 30. maja na slavnosti desetletnice Slovenskega doma. Par dni pozneje bo nastopil na shodu v Warrenu (datum ob tem času še ni določen) in zaključni govor bo imel v Barbertonu dne 4. junija na shodu, ki ga priredi tamkajšnji soc. klub in društvo S.N.P.J.

Tu so bili naštetih datumi in kraji kje se vršijo ti shodi. Slovensko in sploh jugoslovansko delavstvo v Clevelandu, Girardu, Warrenu in Barbertonu je vabljeni, da se jih udeleži v obilnem številu. Vstopnina na te shode, razen v Girardu, je prosta. Udeležba na njih bo merilo naše politične zrelosti ali obratno, in bo povsem merilo v koliko se zavedamo naših de-

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.

Za obilna naročila se toplo priporočam.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

lavskih interesov. Nikogar bi ne smelo manjkati na teh shodih, ki se zaveda da je delavec, da je del delavskega razreda in delavskega gibanja, in ki želi boljšega življenja sebi, svoji družini in svojemu razredu. Kapitalizem nas tlači in izkorišča bolj in več z vsakim dnem, radi tega, ker izpopolnjuje svoje organizacije in svoje metode izkoriščanja bolj, oz. hitreje kot izpopolnjuje delavstvo svoje bojne organizacije in svoje odporne metode. Nezadovoljstvo delavstva, ako ni organizirano, je majhnega pomena. To se naj ne vzame za "pridigo" temveč za navedenje žive, neizpodbite resnice.

Predmet o katerem bo govoril sodrug Zaitz na številu izmed teh shodov je zelo važen in ob enem zanimiv, posebno še za delavstvo. Govoril bo o imperijalizmu na Kitajskem in drugod, o kitajski revoluciji, njenih vzrokih, njenem pomenu za kitajski narod in za ostale narode. O tem bo govoril na shodu v Collinwoodu. Na clevelandskem shodu bo govoril o Mehiki, o deželi v kateri so v teku velikanske notranje izpremembe, izpremembe ki so dale povod za napete odnose med njo in super-kapitalistično Ameriko, med njeno delavsko vlado in rimo-katoliško cerkvijo. Na ostalih shodih ne bodo njegovi govori nič manj zanimivi. Sodrugi Zaitz ni samo dober žurnalista, on je ob enem tudi zelo dober govornik. O zadnjem se bomo imeli priliko prepričati v boljši meri posebno še v Clevelandu, kakor tudi v zunanjih naselbinah. Slovenski in jugoslovanski delavci: posetite omenjene shode v obilnem številu in ne pozabite na zabavo dne 21. maja v Collinwoodu.

Odbor Ohijske konference JSZ.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako četrto nedeljo popoldne. Seja četrto nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Lahko napravi vso družino nesrečno.

En sam slab želodec napravi lahko vso družino nesrečno. Uničil je dispozicijo mnogih ljudi ter jih napravil kar imenujemo najhujše sitneže. Ne dovolite, da bi vas slab želodec pripravil izreči stvari, katerih se potem sramujete. Milijoni so odpravili nadležnosti, katere spremelja neprebava in

drugi želodčni neredi, s Trinerjevim grenkim vinom. Jemati to zdravilo pomeni užitek, ker ga tvori kombinacija čistega kalifornijskega vina, cascara sagra ter druga zelišča in korenine. Dobite si ga pri svojem prodajalcu še danes! Vzorce pošlje proti prejemu 15c Joseph Triner Company, 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. Pripravite se ustaviti mučenje, ki ga povzročajo muhe in komarji. En zavoj Trinerjevega Fli-Gass jih lahko pokonča milijone. Novo izboljšanje: ima vijolični duh! Pol pinta 40c, pint 75c (po pošti 50 in 90c).

"GYPSY ROVER" PRIDE 5. JUNIJA V WAUKEGAN.

WAUKEGAN, IL. — Slovenski izobraževalni klub je poskrbel, da pride na waukeganski oder za našo naselbino novost — znana komedija z godbo in petjem v treh dejanjih, — "Gypsy Rover". Vprizorjena bo v angleščini v nedeljo 5. junija ob 2:30 popoldne.

AKO IMATE NAVADO

varčevati, negujte jo s tem, da pričnete s hranilnim vložkom.

To za vas življensko vprašanje morate rešiti prej ali slej---čemu ne čimprej.

Varna banka za uložiti vaš denar.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

PUTUJTE V JUGOSLAVIJO Z NAŠIM POSREDOVANJEN.